

Orientació Educativa

Codi: 44340

Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4310486 Formació de Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes	OT	0	A

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: José María Sanahuja Gavalda

Correu electrònic: Josep.Sanahuja@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Àngels Matarín Mariano

Andy Morodo Horrillo

Joana Ferrer Miquel

Carme Martínez Roca

Prerequisits

No es contemplen

Objectius

L'Orientació educativa és una pràctica pedagògica al servei del desenvolupament personal, social, acadèmic i professional de cadascun dels joves en el seu procés de continuïtat formatiu a l'educació secundària.

Per aquesta raó, els objectius vehiculats a través d'aquesta assignatura que l'equip docent planteja als seus estudiants són:

1. Conèixer els fonaments de l'Orientació a la secundària, tant en una perspectiva d'acció individual com grupal, en els àmbits de l'orientació personal i social, l'orientació acadèmica i professional i l'atenció a la diversitat des d'una perspectiva d'escola inclusiva
2. Identificar les competències clau per a la funció orientadora i valorar-les a partir de les seves habilitats i aptituds pròpies

Competències

- "Concretar el currículum que s'implantarà en un centre docent participant en la planificació col·lectiva del mateix; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants."
- "Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estigui ubicat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació dels

estudiants de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, investigació i innovació dels processos d'ensenyament-aprenentatge."

- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'estudiant i promoure la seva capacitat per a aprendre per sí mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que facilitin l'autonomia, la confiança i la iniciativa personals.
- Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per al desenvolupament professional.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la als processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
- Comunicar-se de manera efectiva, tant de manera verbal com no verbal.
- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a la especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics al voltant als processos d'ensenyament-aprenentatge respectius.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la investigació.
- Informar i assessorar a les famílies sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge i sobre la orientació personal, acadèmica i professional dels seus fills.
- Interpretar les diferents necessitats educatives dels alumnes amb la finalitat de proposar les accions educatives més adequades.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament-aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels estudiants així com la orientació dels mateixos tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua tant en els continguts i la didàctica de l'especialitat, com en els aspectes generals de la funció docent.

Resultats d'aprenentatge

1. Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
2. Adquirir habilitats socials en la relació i la orientació a les famílies, els alumnes i els docents.
3. Analitzar críticament el desenvolupament de la docència, de les bones pràctiques i de la orientació i assessorament psicopedagògic utilitzant criteris de qualitat.
4. Assessorar als docents en relació a la gestió de la convivència a l'aula i en el centre.
5. Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
6. Comunicar-se de forma efectiva, tant verbal com no verbalment.
7. Demostrar que compren el desenvolupament de la personalitat dels estudiants i les possibles disfuncions que afecten a l'aprenentatge.
8. Demostrar que coneix diversos contextos i situacions en el desenvolupament de la orientació psicopedagògica i professional.
9. Demostrar que coneix el valor formatiu i cultural de l'orientació psicopedagògica i professional aplicada a l'Educació Secundària Obligatoria, al Batxillerat i a la Formació Professional.
10. Demostrar que coneix i aplica recursos i estratègies per a la orientació psicopedagògica i professional.
11. Demostrar que coneix i que sap aplicar propostes docents innovadores a l'àmbit de l'atenció a la diversitat.
12. Demostrar que coneix la història i els desenvolupaments recents dels diferents models i enfocaments de la orientació psicopedagògica i professional.
13. Demostrar que coneix la incidència dels diferents contextos familiars en els processos educatius.
14. Demostrar que coneix les característiques dels estudiants, els seus contextos socials i motivacions.

15. Demostrar que coneix les funcions de la orientació personal, acadèmica i professional de l'Educació Secundària.
16. Demostrar que coneix les tècniques d'assessorament a les famílies en relació als processos d'ensenyament-aprenentatge dels seus fills.
17. Desenvolupar les funcions d'Orientació en seqüències i programes d'acció per a les diferents funcions de la tutoria.
18. Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
19. Entendre l'avaluació com un instrument de regulació i d'estímul al esforç, i conèixer i desenvolupar estratègies i tècniques per a l'avaluació dels diferents aprenentatges.
20. Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
21. Generar propostes innovadores i competitives a l'activitat professional i a la investigació.
22. Identificar els problemes relatius a la pràctica de la orientació i plantejar possibles alternatives i solucions.
23. Identificar i planificar la gestió de situacions educatives que afecten a estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge.
24. Planificar les funcions de tutoria i orientació en el centre de secundària en col·laboració amb el conjunt del professorat.
25. Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua en els aspectes generals de la funció docent, orientadora i d'assessorament.
26. Proposar les mesures de recolzament educatiu adequades per a atendre als alumnes amb necessitats educatives.
27. Seleccionar, utilitzar i elaborar materials per a la orientació psicopedagògica i professional.

Continguts

MÒDUL 1: Fonaments de l'orientació educativa:

L'institut com a centre educatiu orientador.

La funció docent orientadora

Funcions de l'orientadora i l'orientador: centre, zona i equip directiu. Pla d'actuació d'acord amb el PEC i PD.

La competència personal, social i digital. Educació emocional.

Models i dimensions de l'orientació educativa. Tipologies d'actuacions.

Orientació acadèmica

Orientació professional

Orientació comunitària

Orientació personal

MÒDUL 2: Inclusió i atenció a la diversitat

Concepte integral de persona: necessitat educativa.

Mesures d'atenció a la diversitat: universals, addicionals i intensives des de la vessant pràctica: rol de l'orientador

Flexibilitat curricular: Plans individualitzats

Organització del suport: docència compartida

Estratègies metodològiques per l'alumnat amb necessitats educatives: recursos i treball en xarxa.

CAD (Comissió d'atenció a la diversitat) i PAD (Pla d'atenció a la diversitat): rol dels equips docents i orientador/a

TIC-TAC-TEP per a l'atenció a la diversitat i la inclusió

Metodologia

En el màster es desenvolupa una metodologia centrada en l'estudiant per tal de què el procés d'aprenentatge sigui significatiu, funcional i contextualitzat. Per aconseguir-ho es combinen diferents estratègies metodològiques, com són les pràctiques a l'aula, l'estudi de casos, role-plays o debats entre d'altres. Aquestes estratègies combinen la fonamentació teòrica amb la seva aplicació a la pràctica i estan desenvolupades per professorat que majoritàriament combina la funció docent a la universitat amb la pràctica orientadora en centres educatius.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Magistral / Expositiva. Pràctiques. Exemplificació i estudi de casos.	90	3,6	2, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 27
Tipus: Supervisades			
Tutories especialitzades presencials: grupals o individuals	25	1	1, 3, 5, 6, 10, 21, 25, 26, 27
Tipus: Autònomes			
Estudi personal. Lectures i comentaris de text. Realització d'activitats pràctiques i propostes didàctiques en grup	135	5,4	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27

Avaluació

L'avaluació es realitza de forma formativa i sumativa. L'avaluació formativa permet fer un seguiment de l'evolució en el procés d'ensenyament-aprenentatge i, l'avaluació sumativa, permet verificar els aprenentatges apresos i les habilitats desenvolupades mitjançant activitats d'avaluació teòrico-pràctiques amb un plantejament transversal.

Cada mòdul tindrà dues evidències d'avaluació:

- Pràctiques d'aula, amb un valor del 50% en el pes de la nota final del mòdul. Inclourà la participació/ implicació de l'estudiant en les sessions, tant individuals com grupals.
- Treball del mòdul, amb un valor del 50% en el pes de la nota final del mòdul

La nota final de l'assignatura consistirà amb el sumatori de les pràctiques d'aula i el treball de mòdul realitzat en tots els mòduls que conformen l'assignatura.

El treball del mòdul consistirà en un anàlisi de cas amb una reflexió/aportació teòrica relacionada amb el cas. Serà individual i tindrà un màxim de 10 pàgines, inclosa la bibliografia. Les dates límit de lliurament seran: mòdul 1 (14 de gener) i mòdul 2 (13 de novembre)

Pel que fa a les pràctiques d'aula, al menys hi haurà 1 pràctica individual i una pràctica grupal.

Per superar el mòdul, cal que l'estudiant obtingui una nota igual o superior a 5 en cada evidència d'avaluació.

Per superar l'assignatura, cal que l'estudiant obtingui una nota igual o superior a 5 en cada mòdul.

En cas que l'estudiant no superi alguna de les evidències, disposarà de una setmana per recuperar aquesta evidència un cop s'han publicat les notes. En aquest cas, la nota màxima que podrà obtenir serà d'un 6.

Les situacions individuals que no s'ajustin al plantejament descrit, hauran de comunicar-se per escrit al professorat implicat que valorarà si és possible habilitar alguna adaptació, sense perdre de vista la filosofia d'avaluació del mòdul.

El lliurament de treballs es realitzarà prioritàriament via el campus virtual. Es podran habilitar altres vies d'entrega, previ acord amb el professorat, informades via presencial a la classe i/o via campus virtual. No s'acceptaran treballs entregats per vies no acordades amb el professor/a ni tampoc treballs entregats amb formats incorrectes, que no incloguin el nom dels autors o que s'entreguin fora de termini.

D'acord a la normativa UAB, el plagi o còpia d'algun treball es penalitzarà amb un 0 com a nota d'aquest treball perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0). Si durant la realització d'un treball individual a classe, el professor considera que un alumne està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació.

L'assistència a les classes és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà "no presentat"

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Pràctiques d'aula individuals i/o grupals	50%	0	0	1, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24
Treball del mòdul	50%	0	0	2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27

Bibliografia

Agencia Europea para las Necesidades Educativas Especiales y la Educación Inclusiva, 2014. Cinco Mensajes Clave para la Educación Inclusiva. De la Teoría a la Práctica. Odense, Dinamarca: Agencia Europea para las Necesidades Educativas Especiales y la Educación Inclusiva

Arnaiz, P. (2012). Escuelas eficaces e inclusivas: cómo favorecer su desarrollo. *Educatio Siglo XXI*, 30 (1), 25-44.

Colmenero, M.J., Pantoja, A., & Pegalajar, M.C. (2015). Percepciones del alumnado sobre atención a la diversidad en la formación inicial del profesorado de Educación Secundaria. *Revista Complutense de Educación*, 26(1), 101-120.

Echeita, G., Simon, C., Sandoval, M. & Monarca, H. (2013). *Cómo fomentar las redes naturales de apoyo en el marco de una escuela inclusiva: propuestas prácticas*. Madrid: Ed. MAD

Florian, I. & Spratt, J. (2013). Enacting Inclusion: A Framework for Interrogating Inclusive Practice. *European Journal of Special Needs Education*, 28 (2), 119-135

Mulholland, M. & O'Connor, U. (2016): Collaborative classroom practice for inclusion: perspectives of classroom teachers and learning support/resource teachers, *International Journal of Inclusive Education*. DOI: 10.1080/13603116.2016.1145266

Sanahuja, JM; Olmos, P y Miquel, E. (2017). An evaluation of the process of inclusion through the index for inclusion. SYLWAN., 161(10)

Sanahuja, JM., Mas, O. & Olmos, P. (2018). El rol del profesorado de apoyo en el aula regular de un instituto de educación secundaria. Revista complutense de educación, 29(4), 1041-1057

Normativa i webgrafia

DECRET 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

https://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=

DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

http://www.aeesdincat.cat/wp-content/uploads/2017/12/Decret_150_2017_-Sistema_Educatiu_Inclusiu.pdf

ORDRE ENS/108/2018, de 4 de juliol, per la qual es determinen el procediment, els documents i els requisits formals del procés d'avaluació a l'educació secundària obligatòria.

<http://portaldogc.gencat.cat/utilesEADOP/PDF/7659/1685428.pdf>

Departament d'Educació, *Competències bàsiques àmbit personal i social (digital)*

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques>

L'orientació educativa i l'acció tutorial al llarg i en cada una de les etapes educatives i ensenyaments

<http://xtec.gencat.cat/web/.content/curriculum/orientacioeducativa/Documents/20180925-transversal-GENCAT.E>

Fèlix Pardo Vallejo, 2 articles

La docència tutorial amb mirada de mentoria

<https://edu21.cat/la-docencia-tutorial-amb-mirada-de-mentoratge-1/>

La interdisciplinarietat

<https://edu21.cat/tres-maneres-dentendre-les-disciplines-en-el-curriculum-pluridisciplinarietat-interdisciplinarietat>

Joana Ferrer i Miquel, 3 articles

De l'acció orientadora a la resposta competencial (I i II)

<https://edu21.cat/de-laccio-orientadora-a-la-resposta-competencial-riscos-i-encerts-del-proces-dimplementacio-d>

És temps de re-visió

<https://edu21.cat/els-matisos-en-educacio-matis-4-es-temps-de-re-visio/>

Quan el context s'imposa, ens queda l'essencialitat

<https://edu21.cat/els-matisos-en-educacio-matis-5/>

Els reptes de l'educació a Catalunya, Anuari 2018 Fundació Jaume Bofill

<https://www.fbofill.cat/publicacions/reptes-de-leducacio-catalunya-anuari-2018>